

dulatnyelvvél, amely talán - ha feltétlenül be kell tájolnunk - a testsúly, a szabadesés, a belső ritmus és az impulzusok továbbításának eszközeivel operáló kontakt tánchoz áll legközelebb. Mindazonáltal kerüli annak né-ha túlbujánzó akrobatikus virtuozitását, ez a mozgás mindvégig ilhett, és egy percig sem öncélú. Bizonyos mozgások többször ismétlődnek, ám ez nem fantáziátlanságra utal, hanem átgondolt építkezés eredménye.

Az asszonyok (Éberhardt Klára, Fodor Katalin, Jászberényi Éva és Rónai Aranka) arca egyszerű, szinte alig sminkelt (megjegyzem, a kissé visszafogott világítás, amely egyenesen fölülről csapott az arcokra, egyfelől sápasztotta azokat, másfelől igen elönytelen árkokat-vonalakat hangsúlyozott rajtuk). Tartásuk büszke, szenvedélyük sohasem lobogóan örült: Énekes stílusa puritánabb ennél. A férfiak (Bóna Tibor, Bora Gábor, Mol-

nár Zsolt és Rogácsi Péter) vonzóak, gyengéd- den is erőteljesek, a jó értelemben vett férfi- asság mintaképei.

Lélegzetelállítóan szép az utolsó kép: a sín- párra fölkelő s ott fennakadó nőalak, melyet a férfi valahol, a levegőben vonszol ki valami- len magaslatra, égővörös fényben. Utolsó képek mondtam, mert valóban az, ami utána jön, annak szükségessége megkérdőjelezhető. A férfiak a színen maradnak, s filmvászonról nézik Anna rohanását a pályaudvaron és az együttlétek emlékeit (látunk csókot a városli- geti játszótéren, s látunk intercity-szerelvényt); ez ugyan jól érthetően emeli el a történetet a tolsztoji mű korától és helyszínétől, illetve pillanatnyi rátekintést nyújt arra, hogy mi játszódik le az életben maradóban - ám mindez már nem számít, ha egyszer a téma maga a szenvedély mint olyan, amelyet az előadás során már sikerült kibontani. Kár volt

bedobni a vetítést, ezt a ma már szinte kötele- ző technikai eszközt egy olyan előadásban, mely épp eszköztelenségével, pontosabban: a mankók elkerülésével hatott. Ezért a „sínre szállás” az én emlékeimben az utolsó kép ma- rad, a darab csúcspontjaként rögződik.

LŐRINC KATALIN

Énekes István-Nagy András:
Anna Karenina pályaudvar
(Közép-Európa Táncszínház)

Dramaturg: Nagy András. **Jelmez:** Fazekas Szilvia. **Zene:** Acs Gyula. **Film:** Szabó Szi- lárd. **Asszisztens:** Fodor Katalin. **Fényterv:** Kovács Jackie József. **Rendező-koreográfus:** Énekes István.

Szereplők: Éberhardt Klára, Fodor Katalin, Jászberényi Éva, Rónai Aranka, Bóna Tibor, Bora Gábor, Molnár Zsolt, Rogácsi Péter.

BESZÉLGETÉS SZÖGI CSABÁVAL ÉS ÉNEKES ISTVÁNNAL

TÁNC SZÍNHÁZ KÖZÉP-EURÓPÁBAN

VII. kerület, Bethlen Gábor tér 3. Mozi volt itt egykor, amolyan „kisbüdös”. A helyet most Bethlen Kortárs Táncműhelynek hívják. Színes plakátok élénkítik a kopottságot, az elő- csarnok kis büféjével, homályával intím bohémtyánát idéz. Velem szemben Szögi Csa- ba, a Közép-Európa Táncszínház igazgatója.

- Az együttes most ünnepli tízéves fennál- lását. Alkalmi beszélgetéseinken s a sajtóban olykor megjelent nyilatkozataikból az derült ki, hogy a társulat meglehetősen rögzös, aka- dályokkal, kemény küzdelmekkel teli úton halad. Mikor 1988-ban a Népszínház Tánc- együttesének vezetője, Györgyfalvy Katalin jelentős szakmai háborgásokat kiváltva fel- mondott, a Művelődési Minisztérium kettőjü- ket - önt és Énekes Istvánt - kérte fel az új igazgatói és művészeti vezetői posztra.

- A felkérést természetesen nagy megtisz- teltetésnek és hatalmas kihívásnak vettük. S hogy kellően tájékozódjunk, a minisztériumból az első utunk Györgyfalvy Katalinhoz vezetett. Egy hosszú és kellemes esti beszél- getés után szinte mindent tudtunk az együt- tesről, munkahelyi körülményekről, műkö- désről stb., a tanácsot pedig, hogy „na, fiúk, most kell elérni dolgokat, és tessék kiharcol- ni mindent, amit én már nem tudtam!” - megfogadtuk. Első körben sikerült kivív- nunk művészeti és részben gazdasági önállósá- gunkat, hogy biztosítva legyenek az évi bemu- tatóink, a játszási helyünk; és sikerrel elhárítot- tuk az együttes integrálásának ötletét. Min-

den tökéletesen működött 1991-ig; közben kicserélődött a színházvezetés, a Népszín- házból Budapesti Kamaraszínház lett.

- S kezdtek tornyosulni a viharfelhők?

- Nem azonnal. Viszont '91 után valóban folytatódott a beolvasztási hadjárat, csökken- tették a költségvetésünket, a bemutatók költségeihez külön kellett pályáznunk támogatá- sért, próbahelyünk pedig még mindig nem volt, folyton költözködtünk, mint a vásári ko- médiások.

- Úgy tudom, arról is szó esett, hogy csatlakoznak a Nemzeti Színházhoz.

- Többször is nekifutottunk a témának. Először 1992-ben merült fel a gondolat, mikor a KÉT részt vett az Iglódi István rendezte Bánk bán-előadásban, amelyhez Énekes készítette a koreográfiát. É kapcsolat eredményeképpen aztán együttesünk több önálló produkciója szerepelt a Nemzeti műsorrendjén. Ezek után szinte évente napirendre került a KÉT csatlakozása, amit a Nemzeti szívesen vett volna. Am a tervek ilyen-olyan szinten és különféle okok miatt mindig meghiúsultak. Legutoljára éppen miattunk, ugyanis kiderült, hogy ott is szimplán kiszolgáló tánckart akartak. 1996. december 31-én végleg leszakadtunk a Buda- pesti Kamaraszínházról. Újabb hercehurcák után beköltöztünk ide, a Bethlenbe (társbér- letben Bozsik Yvette társulatával).

- Ennyi nehézség ellenére évente két be- mutatóval mégis színre léptek.

- Sőt, előfordult, hogy hárommal. A jubi-

leumot négy premierrel ünnepeljük. Tavasszal Horváth Csabától a Szép csendesesen-t, Magyar Évától a Szomori kisasszonyt láthatta a közönség, nyárra elkészült mesetrilógiánk harmadik része, A Hétrőfős visszatér, amely Horgas Ádám és Molnár Éva munkája, az én közreműködésemmel. Októberben Énekes István Anna Karenina pályaudvar című alkotása került színre, végezetül a több mint kétszáz előadást megért, felújított Mesenincs királyfi zárja a sort. Különbön ez az egyetlen darab, amelyben az elmúlt kilenc év alatt az együttesben megforduló összes táncos szerepelt.

- És szerzőként Janghy B. Zita szignálta. A Janek József, Szögi Csaba, Bognár József, Énekes István szerzői négyes fogat dunaiú- városi kísérleti műhelyéből olyan markáns opusok kerültek elő, amelyek 1984-től jócs- kán megbolydították az országos néptáncfesztiválok rendjét. Szerintem ezek a művek fémjelzik a KÉT első művészi peri- odusát. Miért maradt abba a közös munka?

- Egzisztenciális, finansiális meg szemé- lyes okokból. Egy ideig köztünk volt Szücs Elemér is, de őt Novák Ferenc visszacsábította a Honvéd Együttesbe. Énekes Pista 1993-ban vált meg az együttestől.

- Egyedül maradt...

- Összehívtam a művészeti tanácsot, hogy most kivel dolgozzunk. Köllő Miklósnak volt itt néhány tanítványa, ők javasolták, hogy hívjuk meg Köllőt vendégként, aki így

lett 1994 és 1997 között az együttes művészeti vezetője. Hat előadást rendezett.

– *A Köllő-korszakot nevezném a második művészi periódusnak. Tudom, hogy ön több darabban koreográfusként dolgozott vele. Szerintem a legsikeresebb közös alkotásuk a Raszputyin, az ördög, amelyben főszerepet vállalt. Mi motiválta, hogy olyan hosszú kihagyás után ismét színpadra lépjen? Hiszen*

cosoknak szakmailag, meg jót tett a reper-toárnak is, mert színesítette.

A Bethlen Kortárs Táncműhely egy másik alkalommal. A beszélgetőtárs ezúttal Énekes István, a Közép-Európa Táncszínház egykori művészeti vezetője, mostani vendégkoreográfusa.

– *Az elmúlt évben megnéztem a dunaúj*

– *A tehetség ritka adomány.*

– *Pedig az a lényeg. Anélkül nem érdemes vergődni. A szakma tele van mesteremberekkel. Csakhogy a mesterember nem válhat hirtelen művésszé. A művészlét egy másik dimenzió, amelyben az az ember létezik, aki beleszületett.*

– *Térjünk rá az Anna Kareninára... Hogy került kapcsolatba Nagy András drámájá-*

Énekes István és Szögi Csaba (Koncz Zsuzsa felvétele)

akkor már régóta nem táncolt pódiumon.

– A szakmában inkább menedzserként kezdtek kezelni, s ez feldühített. Annyira, hogy csak azért is bebizonyítsam: koreográfálni és táncolni is képes vagyok még. Egyébként Köllő beszélt rá a szerepre, s nekem nagy élmény volt akkor vele dolgozni. Azután tavaly meghívtam Horváth Csabát hozzánk koreográfálni, mert előtte láttam a *Dubai* című munkáját. Rendkívül tehetséges fiú. Ő is megkért, táncoljak a *Tűzgrás* című kompozíciójában. Nem álltam ellent.

– *Tehát mégsem a Raszputyin lett a búcsúja? Egyébként éppen Horváth Csaba és más fiatal vendégkoreográfusok munkáját gondoltam az együttes harmadik periódusának, ami persze még nincs lezárva.*

– Igazság szerint mindig befogadó színházra törekedtem, akkor is, amikor az együttesnek volt alkotó művészeti vezetője. Tehát Énekes idején és Köllő alatt is jöttek hozzánk vendégkoreográfusok. Még a kevésbé sikerült darabok is valamiféle izgalmi állapotot tartottak fenn. Hogy mindig jöttek új arcok, egy évben két-három koreográfus is megfordult az együttesben, ez nagyon jót tett a tán-

városiak *Szerelem-szerelem* című előadását a *Merlinben*. Nagyon élveztem a régi számaikat, ma is éppolyan elementárisan hatnak. *Hogy viszonyul a korábbi műveikhez?*

– *Teljesen rendben vannak.*

– *Igen? Pedig nagyon táncosak, szépen megkomponáltak, és nagyon egyenmű a matriájuk.*

– *Az úgy akkoriban rendben volt. Most is jók, úgy értem, hogy amikor elmentem a felkészülésük idején a dunaújvárosiaknak segíteni, ezekhez a régi számokhoz semmilyen tekintetben nem tudtam hozzányúltni. Maxi-mum a tempókon igazítottam valamicskét, de semmi más. Hiszem, hogy az a jó, ami egyből kijön az emberből. En az egész intellektuális vonalat nagyon óvatosan kezelném. Ami hiányzik mindenhol és mindentől, a színészképzéstől kezdve a rendezésen és koreografáláson keresztül az előadókig, az a művészetnek a zsigeri indulata. Márpedig a művészet alapvetően zsigeri indulat. Impulzus. Ezt nem lehet se rutinnal, se verbális tehetséggel, se rafináltsággal, se technikákkal pótolni. Nem. Ez a zsigeri indulat vagy van, vagy nincs. Ilven egyszerű. és ilven tragikus...*

val? Látta a Radnóti Színházban, és úgy döntött, adaptálja táncszínpadra?

– *Nem láttam az előadást, de olvastam a darabot. Az én művemnek csak nagyon távolról van köze Nagy András darabjához, amennyiben a dráma ihlette a kompozíciót. Nem maga a történet érdekelt, inkább egyes szövegrészek és a szerzői utasítások, pontosabban a helyszínek, ahová az író a történeteket helyezte. Amikor olvastam, rögtön az volt az érzésem, hogy ez az ember leírt nekem egy táncszínházi előadást. Nyilvánvaló, hogy az egész drámát nem lehet eltávolítani.*

– *Vagyis nem adaptálásra vállalkozott.*

– *Nem. Az én darabom: szürrealista táncjáték Nagy András drámája nyomán. Pontosabban fogalmazva: ihletésére - csak az ember fél kiejteni egy ilyen szót ebben a mai világban.*

– *Es Szindbád?*

– *Minden magára valamit is adó férfi Szindbád. Úgy gondoltam, hogy ennek a szerelemben feloldódó, életigenlő, magáért az éle-*